

Kıbrıs Türktür Cemiyeti

Kıbrıs Türktür Cemiyeti (KTC)'nin; kuruluşu, faaliyetleri ve kapatılma süreci Kıbrıs'taki gelişmeler ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Kıbrıs politikası ile doğrudan bağlantılıdır. Osmanlı Devleti, 1571 yılında fethettiği Kıbrıs'ı 4 Haziran 1878 tarihinde İngiltere'ye "geçici" olmak kaydıyla devretmiştir. İngiltere, Osmanlı Devleti'nin Almanya safında Birinci Dünya Savaşı'na katılmasını bahane etmiş ve 5 Kasım 1914 tarihinde bu antlaşmayı iptal ederek adayı ilhak etmiştir. İngiltere'nin adadaki yönetimine en büyük tehdit Rumların, Kıbrıs'ın Yunanistan ile siyasi birleşmesinin kavramsal ifadesi olan enosis olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ndeki sömürgelerin tasfiye edilmesi ve sömürge toplumlarına kendi geleceklerini belirlemesi hakkının verilmesine dair hüküm ile Rum Ortodoks Kilisesi Başpiskoposluğuna seçilen Makarios'un enosis amaçlı dinamik politikaları Kıbrıs'taki İngiliz yönetimini daha da zorlaştırmıştır. Kıbrıs Türkleri bu gelişmeler sonrasında örgütlerini birleştirerek daha organize olmaya başlamış ve Türk hükümetlerinin ilgisini çekmeye çalışmışlardır. Ancak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan ve 14 Mayıs 1950 tarihinde yapılan seçimlerden zaferle çıkan Demokrat Parti, enosis girişimlerinin ivme kazandığı 1950'li yılların başında Kıbrıs'taki gelişmeler karşısında aktif bir siyaset izlememiş, Yunanistan ile kurulan iyi ilişkilerin devam etmesini önemsemiştir. Yunan Hükümeti ise başlangıçta Türkiye ile kurulan ilişkilerin bozulmamasına dikkat etmişse de 1952 yılında NATO'ya üye olduktan sonra bu tutumundan vazgeçmiş, taraf olduğu 28 Şubat 1953'teki Ankara Antlaşması ve 9 Ağustos 1954'teki Bled Antlaşması'na rağmen enosisi desteklemek amacıyla 16 Ağustos 1954 tarihinde Kıbrıs'a kendi geleceğini belirleme hakkının tanınması isteğiyle Birleşmiş Milletler (BM)'e başvurmuştur.

Kıbrıs Türktür Cemiyeti'nin kurulduğu 1954 yılında Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'de adanın geleceğini etkileyecek önemli gelişmeler yaşanmıştır. Yunanistan'da hükümet ve siyasi partiler Kıbrıs konusunu milli bir dava olarak kabul etmiş ve sorunu uluslararası alana taşımıştır. Türkiye ise 1954 yılına kadar mesafeli durmayı tercih ettiği Kıbrıs sorununu gündemine almaya başlamış, İngiltere ise Kıbrıs'taki varlığını devam ettirecek yeni politikaları yürürlüğe sokmuştur.

Türkiye'deki dernek ve örgütler, 1954 yılı başından itibaren Kıbrıs konusunda etkili olmaya başlamışlardır. Türkiye Milli Gençlik Komitesi'nin 5 Mart 1954 tarihinde düzenlediği "Kıbrıs ve Türkiye" başlıklı toplantıda, Kıbrıs Türktür Cemiyeti kurucu kadrosunda yer alacak olan Hikmet Bil ve Nevzat Karagil'in de içinde bulunduğu konuşmacılar hararetli ifadelerle Kıbrıs'ın Türk olduğunu savunmuşlardır. İstanbul Üniversitesi Talebe Birliğinin, 3 Nisan 1954 tarihinde Türkiye'yi ziyaret eden Kıbrıs Türk öğrenci kafilesi için düzenlediği etkinlikte Kıbrıs sorununun milli dava olarak benimsendiği ifade edilmiş, Türk Milli Talebe Federasyonu tarafından 21 Nisan 1954 tarihinde organize edilen Kıbrıs Günü'nde ise Kıbrıs'a bağlılık vurgusu öne çıkarılmıştır. Türkiye'de bu gelişmeler yaşanırken İngiltere Sömürgeler Bakan Yardımcısı Hopkinson, 28 Nisan 1954 tarihinde Yunanistan'ın Kıbrıs'ın geleceği konusunda görüşme talep ettiğini, ancak İngiliz Hükümetinin bu teklifi reddettiğini açıklayınca Yunan Hükümeti Kıbrıs sorununu BM gündemine taşıyacağını duyurmuştur. Yunan Hükümeti'nin bu girişimi Türkiye'de tepkiyle karşılanmış, Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı'nın 9 Mayıs 1954 tarihindeki Genel Kurul toplantısında Kıbrıs Türkleri Komisyonu adı altında bir örgüt kurulmasına karar verilmiştir. Türkiye Milli Talebe Federasyonu ise Yunan Hükümetinin Kıbrıs sorunu konusunda proaktif bir politika izlediği 1954 yılı temmuz ayında Kıbrıs Komitesi'ni kurmuş, miting ve gösterilerle kamuoyunu etkilemeye başlamıştır.

Kıbrıs Sorunu 1954 yılı Ağustos ayında yeni bir sürece evrilmiştir. Yunan Hükümetinin Kıbrıs'ın geleceğinin belirlenmesi

amacıyla BM'ye yaptığı müracaat hem Türkiye hem de İngiltere'nin yeni politikaları hayata geçirmesine sebep olmuştur. Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu Başkanı Faiz Kaymak başkanlığındaki heyet, İngiliz diplomatlarının da yardımı ile BM'nin söz konusu başvuruyu Genel Kurul gündemine almaması amacıyla ABD'de de lobi faaliyetlerinde bulunmuştur. Türkiye ise Yunan Hükümeti'nin başvurusu karşısında hazırlıksız olduğunu fark etmiş ve BM'nin başvuruyu gündemine alması halinde izlenecek politikanın esaslarını belirlemek amacıyla Devlet Bakanı Fatin Rüştü Zorlu sorumluluğunda olmak üzere Dışişleri Bakanlığı bünyesinde Kıbrıs Komisyonu'nu kurmuştur. Demokrat Parti Hükümeti'nin Kıbrıs sorunu konusundaki ilk girişimlerini yaptığı bu dönemde Türkiye Milli Türk Talebe Federasyonu 24 Ağustos 1954 tarihinde Kıbrıs Türktür Komitesi'ni kurmuştur. Kıbrıs sorunu ile ilgili gelişmeleri takip etmek, basın ve gençlik arasında işbirliği sağlamak amacıyla kurulan Kıbrıs Türktür Komitesi yönetimine Nevzat Karagil ve Orhan Birgit seçilmiştir. Başbakan Adnan Menderes, Kıbrıs Türktür Komitesi yönetimi ile yaptığı görüşmede örgüte maddi ve manevi destek vereceğini söylemiştir. Kıbrıs Türktür Komitesi, 30 Ağustos 1954 tarihinde yaptığı toplantıdan sonra yayımladığı bültende hedeflerini aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

- 1- Kıbrıs Meselesi üzerinde Türk tezinin etraflı ve esaslı noktalara dayanarak belirtecek bir muhtıra yayımlanmasını ve bunu Birleşmiş Milletlere, Hükümete, memleketin aydınlarına göndererek Yunan emperyalistlerinin nasıl bir hedefle Türkler aleyhine bu davayı yürütmüş ve körüklemiş olduğunu ispata çalışmak.
- 2- Kıbrıs heyetinin İstanbul'a gelmesinden faydalanarak Kıbrıs konusunda akademik bir toplantı yapmak.
- 3- Komitenin uzun vadeli çalışmasının sistemli bir planla yürütecek mali imkanların temini amacıyla Türkiye Milli Talebe Federasyonu aracılığıyla bankalar, kurumlar ve cemiyetler nezdinde teşebbüse girişmek ve ayrıca gazetelerde teberrü listeleri yayımlamak.

Kıbrıs Türktür Komitesi 1 Eylül 1954 tarihinde; Kadınlar Birliği, Türkiye Milli Genlik Teşkilatı, Milli Tesevüt Birliği, Türkiye Milli Talebe Federasyonu, Devrim Ocakları, basın, siyasi parti ve işçi kuruluşları, fikir ve yardımlaşma dernek temsilcilerinin de katıldığı Genel İdare Kurulu toplantısında merkezi Ankara'da olan Türk Kıbrıs İçin Anavatan Komitesi ile birleşme kararı almıştır. Kıbrıs Türktür Komitesi, 1954 yılı eylül ayı başlarında resmi temaslarda bulunmak amacıyla Türkiye'ye gelen Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu Başkanı Faiz Kaymak ve Türkiye Milli Talebe Federasyonu temsilcileriyle yaptığı görüşmeden sonra yayımlandığı muhtırada, İngiltere'nin Kıbrıs'ta yürürlüğe sokmayı planladığı muhtariyet önerisinin ancak aşağıdaki hususların yürürlüğe girmesiyle kabul edilebileceğini duyurmuştur:

1. Evkaf idaresi, kayıtsız ve şartsız Türk cemaatine devredilecektir.
2. Türk ortaokul ve liselerinin idaresi ve tedrisatı, Türk cemaatinin seçeceği komisyonlar tarafından idare edilecektir.
3. Adanın bilumum mevzuatında ve bilhassa Belediye Kanunlarında Türk hukuk ve menfaatlerini teminat altına alan hükümler ilan edilecektir.
4. Kamu kurum ve kuruluşlarında bundan böyle nüfus oranında memur tayini yapılacaktır.
5. Adanın her kaza merkezinde, eskiden olduğu gibi, kaza mahkemesi hakimlerinden asgari biri Türk olacaktır.

Kıbrıs Türktür Komitesi, kuruluşunun üzerinden henüz iki ay geçmeden Başbakan Adnan Menderes'in de tavsiyesiyle dernek çatısı altında faaliyetlerine devam etme kararı almış ve 2 Ekim 1954 tarihinde yapılan toplantıda Komite'nin ismi Kıbrıs Türktür Cemiyeti olarak değiştirilmiştir. Aynı toplantıda kabul edilen Kıbrıs Türktür Cemiyeti Esas Nizamnamesi yedi bölüm ve 64 maddeden oluşmuştur. Kıbrıs Türktür Cemiyeti'nin kuruluş amaçları Nizamnamenin

üçüncü maddesinde; “Kıbrıs’ın Türk olduğunu dünya umumi efkarına tanıtmak, Türklerin hak ve hukuklarını Kıbrıs etrafında her yandan savunmak ve Türk umumi efkarını bu mevzuda teşhiz etmektir.” şeklinde açıklanmıştır.

Nizamnamenin 6. maddesinde Cemiyetin kurucuları; Avukat Orhan Birgit (Yeni Sabah gazetesi muhabiri ve Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları üyesi), Ahmet Emin Yalman (Vatan gazetesi başyazarı Kıbrıs doğumlu), Ziya Somer (Milli Tesevüt Birliği), Avukat Nevzat Karagil (Kıbrıs Türk Kültür Derneđi), Kamil Önal (gazeteci), üniversite öğrencileri; İsmail Hakkı Zarakolu, Ali İhsan Çelikkan (TMTF eski Genel Başkanı), Hüsamettin Cazöztürk, Mesut Ülkü, Gürcan Keten (TMTF İdare Heyeti Üyesi), Kemal Demirel (gazeteci) ile Hikmet Bil (Hürriyet gazetesi muhabiri) olarak ifade edilmiştir. Kıbrıs Türktür Cemiyeti’nin 6 Ekim 1954 tarihindeki ilk toplantısında Geçici İdare Kurulu belirlenmiş ve Başkanlığa Hikmet Bil, Genel Sekreterliğe Gürcan Keten, Muhasip Veznedarlığa Hüsamettin Canöztürk, üyeliğe ise Kemal Demirel, Ahmet Emin Yalman, Kamil Önal ve Ali İhsan Çelikkan seçilmiştir.

Kıbrıs Türktür Cemiyeti, kuruluşunu ilan ettiği toplantıdan hemen sonra İngiltere’de yaşayan Kıbrıs Türklerinin kurduğu Londra Kıbrıs Türk Birliği tarafından 24 Ekim 1954 tarihinde düzenlenen Kıbrıs mitingine davet edilmiştir. Kıbrıs Türktür Cemiyeti Kıbrıs Türklerinin Türkiye’ye yaptıkları ziyaretlerde de resmi karşılama ekipleri arasında yer almış, bir bakıma Kıbrıs Türklerinin Türkiye’deki temsilcisi gibi davranmaya başlamıştır. Kıbrıs Müftüsü Dâna Efendi’nin 27 Kasım 1954 tarihindeki Türkiye ziyareti bu tespite örnek olarak verilebilir.

BM Genel Kurulu, Kıbrıs’ın geleceğinin belirlenmesine dair Yunan Hükümeti’nin yaptığı başvuruyu 14-16 Aralık 1954 tarihinde görüşmüş ve talebi “şimdilik” kaydıyla gündemine almamıştır. Bu karar Yunanistan ve Kıbrıs’ta şiddete varan gösterilerle protesto edilmiştir. Yunanistan’da ABD Büyükelçiliğine saldırı girişiminde bulunulmuş, Kıbrıs’ta ise 18-19 Aralık 1954 tarihlerinde İkinci Rum İsyanı çıkartılmıştır. Türkiye’de ise bu karar olumlu karşılanmış ve Yunanistan ile kurulan ilişkilerin bozulmayacak olması DP Hükümetini rahatlatmıştır.

Kıbrıs Türktür Cemiyeti, 1955 yılı başlarından itibaren il ve ilçe teşkilatlarını kurarak etki alanını genişletme çabası içinde olmuş, şubelerinin sayısını kısa sürede 53’e çıkarmıştır. Kıbrıs’taki gelişmelerin Türkiye’de yakından takip edilmeye başlandığı bu dönemde Rumlar 1 Nisan 1955 tarihinde adada terör eylemlerini başlatmışlardır. Rumların yaptıkları saldırılar önce İngiliz Sömürge Yönetimi binalarına ve kolluk kuvvetlerine karşı olmuş, ancak kısa bir süre sonra Kıbrıs Türklerini de hedef almaya başlamıştır. Kıbrıs Türktür Cemiyeti bu gelişme karşısında şube temsilcileri ile görüşmeler yaptıktan sonra Ahmet Emin Yalman’ı adada yaşanan gelişmeleri Hükümet ile görüşmek amacıyla görevlendirmiştir. Buna ilave olarak Kıbrıs’ın tarihi, coğrafi, iktisadi, siyasi, kültürel olarak Türk olduğunu, İngiltere’nin adadaki varlığını sonlandırması halinde Türkiye’nin hak sahibi olması gerektiğini belirten bir beyanname yayımlamış ve şubelerine gönderdiği talimatta “Kıbrıs Türktür” levhalarının görünür yerlere asılması talimatını vermiştir. Cemiyet, bu girişimlerine ek olarak kamuoyunun dikkatini çekebilmek amacıyla Kıbrıs’ın tarihini konu alan bir film çekilmesi için de görüşmelerde bulunmuştur.

Kıbrıs’ta yaşanan gelişmeler 1955 yılı haziran ayından itibaren yeni bir safhaya girmiştir. Bu dönemde bir taraftan adada Türk ve Rumlar arasında toplumlararası çatışmalar başlamış diğer taraftan ise Türkiye ve Yunanistan, Kıbrıs’ın da içinde bulunduğu Doğu Akdeniz’deki gelişmeleri görüşmek üzere Londra Konferansı’na davet edilmiştir. Türkiye kamuoyu ise Kıbrıs Türklerine yönelik saldırılardan dolayı tepkisiz kalmamış ve çok sayıda kişi Kıbrıs Türklerini savunmak amacıyla adaya gitmek için Kıbrıs Türktür Cemiyetine başvuruda bulunmuştur. Kıbrıs Türktür Cemiyeti bu süreçte dinamik bir politika benimsemiş ve Kıbrıs Türklerinin mağduriyetlerini hem ulusal hem de uluslararası platformlarda anlatmak amacıyla Başkan Hikmet Bil ile Genel Sekreter Kamil Önal’ı, Kıbrıs ve İngiltere’de temaslarda

bulunmak için görevlendirmiştir.

Kıbrıs Türktür Cemiyeti temsilcileri, 21 Temmuz 1955 tarihinde Kıbrıs'a gitmiş ve temaslarda bulunmuştur. Kıbrıs Türk toplumu tarafından da coşkuyla karşılanan heyet, Kıbrıs Türk Milli Partisi Genel Başkanı Dr. Fazıl Küçük ile yaptığı görüşmede partinin isminin Kıbrıs Türktür Partisi olarak değiştirilmesini önermiştir. Kıbrıs Türk Milli Partisi 14 Ağustos 1955 tarihinde yaptığı Genel Kongre'de ismini Kıbrıs Türktür Partisi olarak değiştirmiştir. Aynı tarihlerde Kıbrıs Türktür Cemiyeti'nin 84'üncü şubesi Kıbrıs'ta açılmıştır. Kıbrıs Türktür Cemiyeti temsilcileri daha sonra Londra'ya gitmişler ve orada yaptıkları temaslardan sonra Londra Kıbrıs Türk Birliğinin isminin de Londra Kıbrıs Türktür Cemiyeti olarak değiştirilmesinde etkili olmuşlardır.

Demokrat Parti Hükümeti ile sivil toplum örgütlerinin Kıbrıs'taki gelişmeler karşısında tepki ve girişimlerini artırdıkları 1955 yılı ağustos ayında Rumların Kıbrıs Türklerine karşı katliam yapacakları haberi kamuoyundaki hareketliliği daha da artırmıştır. Kıbrıs Türktür Partisi Genel Başkanı Dr. Fazıl Küçük tarafından Cemiyet Başkanı Hikmet Bil'e gönderilen mektupta yardım talebinde bulunulmuştur. Kıbrıs Türktür Cemiyeti tarafından şubelere gönderilen yazıda; Dr. Küçük'ün isteğinden bahsedilmiş ve şubelerin belirleyeceği yöntemle Kıbrıs Türklerine yapılacak saldırıların misliyle karşılığının verileceğinin duyurulması istenmiştir. Cemiyet'in yayımladığı tamim üzerine şubelerin bulunduğu il ve ilçelerde geniş katımlı gösteriler yapılmıştır. Adadaki gelişmelere karşı tepkilerin arttığı bu dönemde Başbakan Adnan Menderes 24 Ağustos 1955 tarihinde yaptığı açıklamada Türkiye'nin Kıbrıs politikasının daha aktif olacağını belirten ifadeler kullanmış ve Kıbrıs Türklerine tam destek sözü vermiştir. Kıbrıs Türk Kurumları Başkanı Faiz Kaymak 26 Ağustos 1955 tarihinde Başbakan Adnan Menderes'i ziyaret etmiş ve yapılan açıklamadan duyduğu memnuniyeti kendisine iletmiştir.

Türkiye'de Kıbrıs duyarlılığının en üst seviyeye çıktığı bu dönemde Londra Konferansı da başlamıştır. Konferans devam ederken Londra Kıbrıs Türktür Cemiyeti, 4 Eylül 1955 tarihinde yapmayı planladığı Kıbrıs mitinginde kullanılmak üzere bayrak ve pankart isteğinde bulunmuştur. Kıbrıs Türktür Cemiyeti, bu talep üzerine bin adet pankart, 2 bin adet rozet ile çok sayıda Türk Bayrağını İngiltere'ye göndermiştir. Aynı tarihlerde Yunanistan'da basılan ve Türkler aleyhine yazılar yayımlayan Rumca gazeteler, Kıbrıs Türktür Cemiyeti üyeleri tarafından Taksim meydanında yakılmıştır.

Gerek Demokrat Parti gerek Kıbrıs Türktür Cemiyeti'ndeki tepkilerin eyleme dönüşmeye başladığı bu dönemde yaşanan 6/7 Eylül olayları sonraki süreci doğrudan etkilemiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba atıldığı haberinin 5 Eylül 1955 tarihinde İstanbul Ekspres gazetesinde yayımlanması üzerine gerginlik artmış ve aynı günün akşamı İstanbul başta olmak üzere Ankara ve İzmir'de gayrimüslüm Türk vatandaşlarına ait 4.214 işyeri, 1.004 ev, 73 kilise, 1 sinagog, 2 manastır, 26 okul ile aralarında fabrika, otel vb. yerlerin olduğu toplam 5.622 tesis saldırıya uğramıştır. Kıbrıs Türktür Cemiyeti, tarihe 6/7 Eylül olayları olarak geçen saldırılardan sorumlu tutulmuş ve İstanbul Valiliğinin isteği ile Eminönü Birinci Sulh Ceza Hakimliği'nin 7 Eylül 1955 tarih ve 955/144 sayılı kararı gereğince merkez teşkilatı da dahil olmak üzere Cemiyetin tüm şubeleri kapatılmış, Genel İdare Merkezi ile şube yönetimlerinde görev alan 87 kişi tutuklanmıştır. Eminönü Birinci Sulh Mahkemesinin soruşturmasında Cemiyet'in Genel İdare Kurulunda görev alan Kamil Önal'ın Milli Amele Hizmetleri teşkilatına üye olduğu tespit edilmiştir. Kıbrıs Türktür Cemiyeti'nin tutuklu üyeleri 1955 yılı aralık ayında serbest bırakılmışlarsa da Cemiyetin etkinliği sona ermiştir.

Kıbrıs Türktür Cemiyeti, Demokrat Partinin Kıbrıs politikasının yeni bir sürece evrildiği 1954 yılında kurulmuş, Başbakan Adnan Menderes'in de desteğiyle kısa sürede büyümüş, yurt içinde ve dışında çok sayıda şube açarak etkinlik alanını genişletmiş ve bir bakıma Hükümetin Kıbrıs politikasını destekleyen bir aktör olmuştur. Ancak hızlı gelişen bu süreç 6/7

Eylül 1955 tarihinde yaşanan ve kısa sürede kontrol dışına çıkan kitlesel olaylarla sona ermiştir. Sonuç itibarıyla 6/7 Eylül olayları Demokrat Parti'nin dinamik Kıbrıs politikasını olumsuz etkilemiş olduğu gibi Kıbrıs Türktür Cemiyeti'nin kapatılmasına da yol açmıştır. Sonuç olarak Kıbrıs Türktür Cemiyeti, 1954 - 1955 yıllarındaki etkili çalışmaları ile Türkiye'nin Kıbrıs politikasının şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Mehmet BALLYEMEZ

KAYNAKÇA

AGÜN, Hüseyin, **Demokrat Parti İktidarının Kıbrıs Politikası (1950-1960)**, Demokratlar Kulübü Yayınları, No:13, Ankara 1997.

AKIN, Fatih, **Türkiye'de Azınlık Politikaları ve 6-7 Eylül Olayları**, Kum Saati Yayınları, 1.Baskı, İstanbul 2006.

ALASYA, Halil Fikret, **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Tarihi**, TKAE Yayınları, Ankara 1987.

AN, Ahmet, **Kıbrıs Nereye Gidiyor?**, Everest Yayınları, Melisa Matbaacılık, 1.Baskı, İstanbul 2002.

ARMAOĞLU, Fahir H., **Kıbrıs Meselesi 1954-1959 Türk Hükümeti ve Kamu Oyunun Davranışları**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No:156-138, Ankara 1963.

AYKOÇ, Emre, YAMAK, Sanem, SÖYLEMEZ, Suat, "Siyasal Katılım Açısından Türkiye'de Kıbrıs Dernekleri: 1950-1960", **6. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildirileri 24-26 Ekim 2007**, Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınları, KKTC 2008.

BAGCI, Hüseyin, **Türk Dış Politikasında 1950'li Yıllar**, ODTÜ Yayıncılık, Özkan Matbaacılık, 3. Baskı, Ankara 2007.

BALLYEMEZ, Mehmet, **İngiliz Yönetimi Döneminde Kıbrıs Türklerinin Siyasi Örgütlenmeleri**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2021.

_____, "İngiliz Yönetimi Döneminde Kıbrıs'ta Çıkarılan İkinci Rum İsyanı", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C XXXVII, Sayı 103, Mayıs 2021.

BİL, Hikmet, **Kıbrıs Olayı ve İçyüzü**, İtimat Kitapevi, 2.Baskı, İstanbul 1976.

BİRGİT, Orhan, **Evvel Zaman İçinde**, Doğan Kitapçılık, Altan Matbaacılık, 1.Baskı, İstanbul 2005.

_____, "Kıbrıs Türktür Cemiyeti Nasıl Kuruldu?", **AKİS**, Sene:2, C 6, S 92, 11 Şubat 1956.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, Fon: 30-1-0-0, Kutu: 13, Gömlek: 847, Ahmet Emin Yalman'ın Kıbrıs Komitesinin Başbakan ile Görüşme İsteği ile İlgili Telgraf.

_____, Fon: 30-1-0-0, Kutu: 19, Gömlek: 105, Kıbrıs Türktür Cemiyeti Bandırma Şubelerinden Başbakan Adnan Menderes'e Gönderilen Teşekkür Telgrafı.

_____, Fon: 30-1-0-0, Kutu: 37, Gömlek: 226, 6/7 Eylül Olaylarında Turuklanan Türkiye Milli Talebe Federasyonu ve Kıbrıs Türktür Cemiyeti Üyelerinin Serbest Bırakılması.

DEMİRER, Mehmet Arif, **Fatin Rüştü Zorlu Gerçeği**, Profil Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul 2009.

_____, **6 Eylül 1955 Yassıda 6/7 Eylül Davası**, Bağlam Yayınları, 1.Baskı, İstanbul 1995.

DOSDOĞRU, M. Hulusi, **6/7 Eylül Olayları**, Bağlam Yayınları, Bayrak Yayıncılık, 1.Baskı, Ankara 1993.

ESENBEL, Melih, **Kıbrıs-1 Ayağa Kalkan Adam 1954-1959**, Bilgi Yayınevi, 1.Baskı, Ankara 1993.

FERSOY, Orhan Cemal, **Devlet ve Hizmet Adamı Fatin Rüştü Zorlu**, Hun Yayınları, Arpaz Matbaacılık, İstanbul 1979.

Foreign and Colonial Office (FCO), 141/3218 Political Situation in Cyprus- Report to the Secretary of State.

_____, 141/3219 Political Reports to Secretary of State.

GÖKÇAL, Olgun, **6/7 Eylül Olayları ve Türk Basını**, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2006.

GÜRÇAN, Gürhan, **6/7 Eylül 1955 Olayları**, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

GÜNVER, Semih, **Fatin Rüştü Zorlu'nun Öyküsü**, Bilgi Yayınevi, 1.Baskı, Ankara 1985.

GÜRSES, Umut, **Kıbrıs Türktür Cemiyeti ve Faaliyetleri**, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014.

GÜVEN, Dilek, **Cumhuriyet Dönemi Azınlık Politikaları Bağlamında 6-7 Eylül Olayları**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1.Baskı, İstanbul 2005.

KARAKÖSE, Selda, **Celal Bayar Dönemi Türk Hükümetleri'nin Kıbrıs Politikaları(1950-1960)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı, Ankara 2004.

KESER, Ulvi, **Dünden Bugüne Kıbrıs (1913-2013)**, Berikan Yayınevi, Ankara 2013.

Milli Arşiv ve Araştırma Dairesi (MAAD)/ KKTC, KATAK Dosyası.

_____, Kıbrıs Milli Türk Birliği Dosyası.

_____, Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu Dosyası.

_____, Kıbrıs Milli Türk Halk Partisi Dosyası.

NASKALİ, Emine Gürsoy, **Yassıada Zabıtları-II, 6/7 Eylül Olayları Davası**, Kitabevi, İstanbul 2007.

SARIKOYUNCU, Esra, "Demokrat Parti Döneminde Türkiye'nin Kıbrıs Politikası (1950- 1960)", **Gazi Akademik Bakış Dergisi**, C 6, S 11, Kış 2012.

T.B.M.M. Zabıt Ceridesi, Devre 9, İçtima 4, Cilt 28, 48. İnikat, 23 Şubat 1954.

_____, Devre 10, İçtima 1, Cilt 2, 1. İnikat, 1 Kasım 1954.

_____, Devre 10, İçtima 1, Cilt 7, 80. İnikat, 12 Eylül 1955.

_____, Devre 10, İçtima 2, Cilt 8, 15. İnikat, 16 Aralık 1955.

_____, Devre 10, İçtima 2, Cilt 8, 19. İnikat, 26 Aralık 1955.

TORUN, Şükrü, **Türkiye, İngiltere ve Yunanistan Arasında Kıbrıs'ın Politik Durumu**, İstanbul 1956.

TUNCER, Hüner, **Kıbrıs Sarmalı**, Ümit Yayıncılık, Ankara 2005.

YALMAN, Ahmed Emin, **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim (1945-1970)**, C V, Rey Yayınları, İstanbul 1970.

6-7 Eylül Olayları Fotoğraflar-Belgeler Fahri Çoker Arşivi, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2.Baskı, İstanbul 2005.

17/08/2022 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/kibris-turktur-cemiyeti/?pdf=5355> adresinden erişilmiştir